

**Uddannelsesprogram
Specialpsykologuddannelsen
i Psykiatri
Region Hovedstadens Psykiatri**

Introduktions- og hoveduddannelsesforløb

Uddannelsessted: Psykiatrisk Center Glostrup

Forkortelser

PCG: Psykiatrisk Center Glostrup

BØV: Brøndbyøstervej matriklen

NRV: Nordre Ringvej matriklen

2 Indhold

Indledning.....

.....

**1. Præsentation af
uddannelsesstedet.....**

1.1 Det samlede uddannelsesforløb .....

1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Glostrup .....

1.2.1 Funktioner .....

1.2.2 Afsnit

1.2.3 Undervisning og
forskning.....

1.2.4 Patientgrundlag, kapacitet og
personale.....

**2. Ansvarsfordeling
.....**

2.1 Ansvars og
rollefordeling.....

**3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og
arbejdsfunktioner.....**

**4. Beskrivelse af
uddannelsesforløbet.....**

4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet .....

4.2 Progression i
uddannelsesforløbet.....

4.3 Kompetenceudvikling

4.4 Vejledning og supervision

4.5 Læringsmetoder

4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer

5. Ordbog, nyttige adresse og links

Indledning

Uddannelsen til specialpsykolog i psykiatri kan indledes efter opnåelse af Socialministeriets autorisation for psykologer. Uddannelsen består af et års ansættelse i introduktionsstilling og tre års ansættelse i hoveduddannelsesstilling.

Uddannelsesprogrammet indeholder kompetenceskemaer, der angiver de kliniske kompetencer, der også er angivet i målbeskrivelserne for introduktions- og hoveduddannelse. Kompetencerne i målbeskrivelserne for introduktionsuddannelsen skal være opnået inden påbegyndt hoveduddannelsesforløb, i henhold til § 15 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1303 af 25. november 2010 om specialuddannelse af psykologer i børne- og ungdomspsykiatri og psykiatri. Forudsætning for ansættelse i hoveduddannelsesstilling i psykiatri er således godkendt introduktionsstilling og gennemførte teoretiske kurser.

Den uddannelsessøgende psykolog ansættes i Region Hovedstadens Psykiatri med tjeneste på Psykiatrisk Center Glostrup. Uddannelsesforløbet kan indeholde flere tjenestesteder, idet der også kan gøres tjeneste på et eller flere af de psykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted. Uddannelsesforløbet er sammensat af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok indeholder ophold på afsnit inden for uddannelsesområdet, og hvert ophold på de enkelte afsnit skal være mindst seks måneder, jf. bekendtgørelsens § 13. Særlige målbeskrevne kompetencer kan opnås ved kortere ophold.

Uddannelsesforløbet er sammensat, så den uddannelsessøgende psykolog får tilknytning til forskellige funktionsområder for at sikre en bred uddannelse med vægt på både de psykopatologiske kompetencer, forskning og kompetencer med henblik på tværfagligt samarbejde. I specialpsykologuddannelsen indgår en række teoretiske kurser. Disse kurser foregår fælles for alle fem regioner i landet. En beskrivelse af kursusrækkerne for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen kan læses i målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelsen, der kan findes på www.specialpsykologuddannelsen.dk.

1. Præsentation af uddannelsesstedet

1.1 Det samlede uddannelsesforløb

Sammensætningen af uddannelsesforløbet skal sikre, at den uddannelsessøgende opnår de kompetencer, der er beskrevet i målbeskrivelsen.

Introduktionsuddannelsen

Introduktionsuddannelsen består af én blok af 12 måneders varighed. Introduktionsuddannelsen vil hvis muligt foregå på åbent sengeafsnit.

Hoveduddannelsen

Hoveduddannelsen er sammensat af tre blokke (blok 2, blok 3 og blok 4). Den første blok på hoveduddannelsen vil ofte bestå af ophold på et lukket/intensivt afsnit, herunder ophold i akutmodtagelse/psykiatrisk skadestue. Den anden blok på hoveduddannelsen består af ophold i ambulatorium, i distriktspsykiatrien eller på en dagenhed for f.eks. diagnostisk udredning, ikke-psykotiske lidelser eller andet.

En blok på hoveduddannelsen består af ophold på specialafsnit¹ samt et fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatrien. Det konkrete indhold i den sidste blok fastlægges i forhold til driften, den uddannelsessøgende psykologs interesser samt eventuelle manglende tilegnede kompetencer i forhold til målbeskrivelsen. Det fokuserede ophold i børne- og ungdomspsykiatri er obligatorisk.

Det sidste år i uddannelsen foregår som udgangspunkt på det psykiatriske center, der ved uddannelsens start er funktionssted for den uddannelsessøgende. Der er dog mulighed for at indgå aftale med et andet psykiatrisk center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, om kortere eller længere ophold på specialafsnit, med henblik på at opnå kompetencerne i målbeskrivelsen

I hele uddannelsesforløbet er det under hensyntagen til driften muligt at bytte om på rækkefølgen af blokkene, mens der ikke kan ændres på indholdet i blokkene i forhold til ophold på åben/lukket/ambulant og specialafsnit. Evt. ændringer i rækkefølgen fastlægges i den uddannelsessøgendes individuelle uddannelsesplan.

Fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatri

Formålet med fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatrien er at sikre kendskabet til en bred vifte af psykiske lidelser hos børn og unge. Det primære fokus i ophold i børne- og

ungdomspsykiatrien tilstræbes at være rettet særligt mod børn under 15 år, herunder spædbarns- eller børnepsykiatri, idet bredden i uddannelsen vurderes at blive sikret bedst på den måde. Der indgås aftaler mellem de psykiatriske centre og de børne- og ungdomspsykiatriske centre inden for samme optageområde i forbindelse med tilrettelæggelsen af det fokuserede ophold. Psykiatrisk Center Glostrup vil således typisk indgå aftale med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup om fokuseret ophold.

Eksempel på et samlet uddannelsesforløb i psykiatri

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1 (funktionsområde)	Blok 2 (funktionsområde)	Blok 3 (funktionsområde)	Blok 4 (funktionsområde)	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
PC Glostrup: Åbent sengeafsnit	PC Glostrup : Lukket/intensivt afsnit , herunder akutmodtagelse og psykiatrisk skadestue	PC Glostrup: Ambulatorium/ distriktskykiatrisk center og/eller dagenhed for ikkepsykotiske lidelser eller amb enhed for diagnostisk udredning.	BUC Glostrup: Fokuseret ophold på børne- og ungdomspsykiatrisk center	Specialafsnit* * I uddannelsesforløbet indgår ophold på afsnit inden for eksempelvis: _ Gerontopsykiatri _ OPUS/OP-teams _ Spiseforstyrrelser _ Affektive lidelser _ Rehabilitering.

Derudover kan der i løbet af blok 4 indgås aftale om kortere ophold på specialafsnit med regions- eller højt specialiseret funktion. Det kan f.eks. være inden for

- _ Særligt komplicerede traumatiserede flygtninge
- _ Særligt komplicerede seksuelle forstyrrelser
- _ Særligt komplicerede transkulturelle psykiatriske patienter
- _ Enhed til behandling af komplicerede personlighedsforstyrrelser.

Ophold på specialafsnit fastlægges under hensyn til målbeskrivelsens krav, kravet om kendskab til ICD-10's sygdomskategorier, lokale organisatoriske forskelligheder samt muligheden for, at opholdet kan tilrettelægges på et andet center, end på uddannelsesstedet.

2

1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Glostrup

Psykiatrisk Center Glostrup (PCG) er en del af Region Hovedstadens Psykiatri og udgøres af to matrikler i hhv. Glostrup og Brøndby samt flere ambulante enheder på andre matrikler. Centret blev i 2016 fusioneret med Psykiatrisk Center Hvidovre. (Centrets sengeafdelinger er beliggende på henholdsvis Nordre Ringvej i Glostrup (NRV) og på Brøndbyøstervej (BØV) i Brøndby (tidligere PC Hvidovre).

Centret råder over en akutmodtagelse med 3 tilhørende sengeafdelinger og et akut team der udgør centrets Akutenhed. Derudover er der 2 blandede sengeafdelinger med både åbne og skærmede pladser, 2 lukkede sengeafdelinger, en åben almen sengeafdeling, en gerontopsykiatrisk afdeling samt 2 retspsykiatriske afdelinger. Samlet råder centret over 171 senge (110 lukkede, 54 åbne og 20 retspsykiatriske).

Yderligere er der tilknyttet 3 OPUS teams, 3 OP teams, 3 Distriktskykiatriske centre, et retspsykiatrisk udgående team, et udgående gerontopsykiatrisk team, en stor psykoterapeutisk enhed, et ambulatorium for ADHD og autisme samt en klinik for oligofreni og neurorehabilitering. Centret kan dermed tilbyde en stor mulighed for at se en bred vifte af psykiatriske patientgrupper.

PCG dækker over 8 kommuner samt Valby (som er en del af Københavns Kommune) og har et samlet befolkningsgrundlag på 244.000.

PC Glostrup beskæftiger knap 700 medarbejdere og er en del af Københavns Universitetshospital. Der er ca. 50 psykologer ansat, hvoraf 5 er specialpsykologer og 5 er SPU'er.

I løbet af 2016 var der 6636 skadestue henvendelser, 3285 indlæggelser og 5906 borgere blev fulgt ambulantly.

Centret har længe prioriteret uddannelse og supervision højt. Der er bl.a. ansat 3 professorer med hver deres forskningsområde. Der sættes højt på løbende supervision i den kliniske hverdag. Tre dage om ugen er der undervisning, og månedligt er der workshop i psykopatologi. Det forventes også, at man som yngre psykolog deltager aktivt i sin egen uddannelse ved at være opsøgende og proaktiv. Deltagelse i undervisningsprogrammet ved selv at fremlægge sager til klinikken er obligatorisk.

Uddannelsesansvarlig specialpsykolog: chefspsykolog Birgitte Bechgaard

1.4.1 Undervisning

Nordre Ringvej:

Fælles undervisning kører efter et planlagt undervisningsprogram tirsdage og torsdag for læger og psykologer efter middagskonference. Derudover afholdes der morgen undervisning ved YL hverdage til morgenkonferencen.

Brøndbyøstervej:

Klinik og teoretisk undervisning består af: formaliseret undervisning 30-45 minutter x 2 ugentlig (onsdag og torsdag) med deltagelse af afdelingens læger og psykologer, vekslede mellem klinikker, teoretisk undervisning og fælles ratings. Dertil er der 1½ times undervisning i psykopatologi for yngre læger og psykologer. Hver torsdag og lige efter morgenkonferencer der på BØV en "10 minutter" til artikel fremlæggelse med deltagelse af alle læger og psykologer, som er i gang med uddannelse til specialpsykologer.

Hver mandag i forbindelse med middagskonference er der af ¼ - ½ times varighed undervisning om tvang og hver tirsdag- ECT-konference.

Fælles undervisning:

1' onsdag om måneden afholdes der fælles klinik for begge matrikler om eftermiddagen. med fokus på psykopatologi.

2. Ansvarsfordeling

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Psykiatrisk Center Glostrup har det overordnede ansvar for det samlede uddannelsesforløb (blok 1 – blok 4), herunder ansvar for at sikre sammenhæng mellem de forskellige blokke i uddannelsesforløbet. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog sørger for, at alle uddannelsessøgende psykologer i centret får tildelt en hovedvejleder, som er senior i forhold til den uddannelsessøgende. Hovedvejlederen har ansvaret for den praktiske gennemførelse af uddannelsesforløb i centret. Endvidere har klinikchefen på uddannelsesstedet kendskab til specialpsykologuddannelsen.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog er ansvarlig for:

- _ Det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet
- _ Uddannelsens lokale tilrettelæggelse, herunder ansvarlig for, at der foreligger uddannelsesprogrammer for centrets uddannelsesstillinger for specialuddannelsen af psykologer
- _ At der udarbejdes og godkendes individuelle uddannelsesplaner for centrets uddannelsessøgende psykologer
- _ Planlægning og gennemførelse af fokuserede ophold eller ophold på specialafsnit på andet uddannelsessted
- _ Tildeling af hovedvejleder
- _ At sikre uddannelsens fortsatte fremdrift ved skift af hovedvejleder undervejs i uddannelsesforløbet
- _ Udarbejdelse af funktionsbeskrivelse for hovedvejleders arbejdsopgaver

Overordnet ansvar for gennemførelse af vejledersamtaler, herunder introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler

- _ Program for introduktion til uddannelsen i centret

- _ Inddragelse af andre psykologer og speciallæger i den løbende vejledning
- _ At sikre, at opnåede kompetencer løbende bliver attesteret
- _ Håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb
- _ At sikre evaluering af uddannelsen
- _ Feedback til centerledelsen.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog kan delegere evaluering og attesting af enkeltkompetencer til andre psykologer eller speciallæger.

Hovedvejleders opgaver

- _ At udarbejde individuel uddannelsesplan
- _ At sikre gennemførelse af uddannelsesplanen
- _ Løbende justering af uddannelsesplanen

Organisere gennemførelsen af et introduktionsprogram

- _ At sikre/medvirke til, at der ydes klinisk vejledning
- _ Gennemføre vejledningssamtaler
- _ Inddrage den uddannelsesansvarlige specialpsykolog i uhensigtsmæssigt forløb
- _ At sikre evaluering af enkeltkompetencer
- _ Attestere tilegnede kompetencer.

Den uddannelsessøgendes ansvar

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvaret for egen læring og kompetenceudvikling. Hver uddannelsessøgende psykolog får udleveret en logbog, hvor gennemførelsen af uddannelsesplanens enkelte elementer samt tilegnelsen af de krævede kompetencer dokumenteres. Det er den uddannelsessøgende psykologs eget ansvar at føre logbog og dermed sørge for at få de enkelte kompetencer evalueret, godkendt og attesteret af hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog.

2.1 Ansvars og rollefordeling

Funktionsområder	Uddannelses-ansvarlig psykolog (ledende psykolog)	Hovedvejleder (specialpsykolog udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
Uddannelsesprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejde uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> • Være fortrolig med uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> • Kende uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> • Være fortrolig med uddannelsesprogram • Være ansvarlig for egen læring og kompetenceudvikling
Uddannelsesplan	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre at der udarbejdes Individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog. • Sikre gennemførelse af individuel uddannelsesplan. Sikre justering i uddannelsesplan, hvor dette er påkrævet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Medvirke til udarbejdelse af individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog • Medvirke til gennemførelse af individuel uddannelsesplan. • Eventuelt justere uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende 	<ul style="list-style-type: none"> • Holde sig orienteret 	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejde i samarbejde med uddannelsesansvarlig og/eller hovedvejleder. • Orienteres uddannelsesansvarlig ved vanskeligheder med progression i uddannelsesplan.

		e psykolog og den uddannelsesansvarlige		
Klinisk vejledning	<ul style="list-style-type: none"> • Udpege hovedvejleder til den uddannelsessøgende psykolog • Udarbejde funktionsbeskrivelse for hovedvejleders opgaver. • Sikre status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yde klinisk vejledning/supervision i forhold til det daglige arbejde og specifikke • Kompetencer i fastlagt omfang. • Give feedback. • Medvirke ved status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yde klinisk vejledning i det daglige og i fastlagt omfang. • Give feedback. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltage i klinisk vejledning og forberede sig dertil. • Give feedback til vejledere mhp. at sikre optimalt samarbejde.
Evaluering af den uddannelsessøgende psykolog	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre evaluering af kompetencer i samarbejde med hovedvejleder. • Sikre attestations af opnåede kompetencer i samarbejde med uddannelsessøgende psykolog. • Overordnet ansvar ved utilfredsstillende forløb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere den uddannelsessøgende psykologs kompetencer i samarbejde med vejleder og den uddannelsesansvarlige. • Attestere opnåede kompetencer. • Inddrage den uddannelsesansvarlige ved uhensigtsmæssige uddannelsesforløb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere og attestere kompetencer efter aftale med hovedvejleder. • Evaluere og attestere delkompetencer efter aftale med hovedvejleder. • Rapportere om vejledningsforløb til hovedvejleder eller uddannelsesansvarlig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre attestations af opnåede kompetencer. • Løbende opdatere porteføljen. • Give feedback om uddannelsesforløb til hovedvejleder/-uddannelsesansvarlig
Evaluering af uddannelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre evaluering af uddannelsen. • Give afdelingen feedback 			<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere uddannelsesstedet på fastlagte skemaer.

3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner

Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner defineres i den lokale instruks for ansvars- og kompetencefordeling på uddannelsesstedet.

4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet

4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet

Sundhedsstyrelsens godkendte målbeskrivelser for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen udgør sammen med det godkendte uddannelsesprogram grundlag for uddannelsesforløbet.

Den uddannelsessøgende psykolog skal under det samlede uddannelsesforløb opnå erfaring med undersøgelse, diagnostik og psykologisk behandling inden for de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser med relevans for voksne. Nedenfor er det angivet en model for, hvornår i uddannelsesforløbet der opnås kendskab til de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser:

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år
------------------------------------	---------------------------------

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
<p>Åbent sengeafsnit</p> <p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Lukket/intensivt afsnit, herunder akutmodtagelse og psykiatrisk skadestue</p> <p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F00-09: Organiske (inkl. symptomatiske) psykiske lidelser F10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Ambulatorium, distriktpsikiatrisk center og/eller dagenhed for ikkepsykotiske lidelser eller amb. enhed for diagnostisk udredning.</p> <p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer F50-59: Adfærdsændringer forbundne med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Fokuseret ophold på børne- og ungdomspsykiatrisk center</p>	<p>Specialafsnit* Som udgangspunkt afsnit med hovedfunktion.</p> <p>* Ophold på specialafsnit fastlægges under hensyn til målbeskrivelsens krav, kravet om kendskab til ICD-10's sygdomskategorier, lokale organisatoriske forhold samt muligheden for at dele af et ophold evt. kan tilrettelægges på et andet center.</p>
			<p>F80-89: Psykiske udviklingsforstyrrelser F90-98: Adfærds- og følelsesmæssige orstyrrelser opstået i barndom og adolescens</p> <p><i>Derudover afhænger diagnosegrupper af de specialafsnit, der indgår i det konkrete uddannelses-forløb.</i></p>	

4.2 Progression i uddannelsesforløbet

Ved afslutning af hver blok i uddannelsesforløbet skal det sikres, at de mål der er opstillet i den individuelle uddannelsesplan er gennemført. De kompetencer, der er tilegnet i den pågældende blok, skal være attesteret i logbogen, inden den uddannelsessøgende psykolog påbegynder næste blok. Der skal ske overlevering om status for uddannelsesforløbet fra blok til blok. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har det overordnede ansvar for, at det sker. Hver blok indledes med, at hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog holder en introduktionssamtale, hvorefter der kan udarbejdes en ny individuel uddannelsesplan. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Psykiatrisk Center Glostrup har det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet, herunder godkendelse af det samlede uddannelsesforløb samt attestation for tidsmæssig gennemført delforløb (blokke). Ændringer i uddannelsesforløbet kan kun

ske efter aftale mellem de berørte afsnit/afdelinger. Større ændringer skal meddeles til Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

4.3 Kompetenceudvikling

4.3 Kompetenceudvikling

Et gennemført introduktionsforløb er en forudsætning for, at hoveduddannelsen kan påbegyndes. De kompetencer, der skal erhverves i hoveduddannelsen, bygger således naturligt videre på de kompetencer, der allerede er opnået i introduktionsforløbet. En præcis beskrivelse af samtlige mål for specialpsykologuddannelsen, der forudsættes opnået under introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen, findes i Målbeskrivelse for psykiatri, der bl.a. kan findes på:

www.specialpsykologuddannelsen.dk

I uddannelsesprogrammets bilag 1a, "Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i børne- og ungdomspsykiatri (introduktionsforløb)", og bilag 1b "Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i psykiatri (hoveduddannelsesforløb)", findes kompetencer, konkretisering, læringsmetode samt vurderingsstrategi.

Kompetencer kan inddeles i:

- 1) *den obligatoriske*, hvor en kompetence skal opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet
- 2) *den optionelle*, hvor det er op til uddannelsesstedet at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre kompetencens opnåelse, og
- 3) *den niveaudelte*, hvor kompetencen gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer og den løbende progression skal godkendes og attesteres.

Kompetencer, der tilegnes gennem deltagelse i kurser, skal typisk opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet (1). Derudover vil det i de fleste tilfælde være op til det enkelte at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre den enkelte kompetences opnåelse (2), da der er variation i de enkelte afsnits styrker og dermed og i, hvornår det er mest naturligt at lære hvad. Der er dog overordnet nogle hovedtræk i relation til tilegnelse af de kompetencer, der gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer (3). Her knyttes tilegnelsen af kompetencer så vidt muligt til kompleksitet. Det tilstræbes således, at de målbeskrevne kompetencer, der relaterer sig til patientforløb med de mindst komplekse problemstillinger, tilegnes i første del af uddannelsen, og at kompleksiteten øges i takt med uddannelsesforløbets progression. Der er dog tale om principper og retningslinjer, og undtagelser kan af praktiske grunde forekomme. Det følger af målbeskrivelsen for uddannelse af specialpsykologer i psykiatri, at en specialpsykolog skal kunne varetage syv roller: psykologisk ekspert, kommunikator, samarbejder, leder/administrator, sundhedsfremmer, akademiker og professionel. Kompetencer for hver enkelt rolle er anført i bilag 1a og 1b.

4.4 Vejledning og supervision

Faglig vejledning

Faglig vejledning omfatter alle opgaver i klinikken og er en pædagogisk, direktiv undervisningsform, der er knyttet til konkrete situationer og arbejdsopgaver. Faglig vejledning vil typisk forekomme som rådgivning af den uddannelsessøgende eller som sidemandsoplæring. I hver blok gennem hele uddannelsesforløbet tilknyttes den uddannelsessøgende en hovedvejleder, som er ansvarlig for at sikre den løbende faglige vejledning i forhold til de kliniske opgaver. Den faglige vejledning tilrettelægges i forhold til opgaverne og målbeskrivelsen. Vejledningen må til enhver tid tilrettelægges under hensyntagen til afsnittes drift herunder prioritering af akutte opgaver. Attestering af kompetencer i logbogen foregår primært ved uddannelsesansvarlig specialpsykolog, men kan uddelegeres til hovedvejleder/faglig vejleder. Se endvidere

under vurderingsstrategier.

Supervision

Supervision foregår som formaliserede, planlagte møder, hvor der arbejdes målrettet mod, at den uddannelsessøgende, der modtager supervision opnår et refleksionsniveau i forhold til eget arbejde og læring. Supervision er en lærende proces baseret på gensidig refleksion og teoretisk forståelse. Supervisor vil typisk være en specialpsykolog eller en senior autoriseret psykolog. Supervision kan også varetages af en ekstern supervisor evt. fra et andet center i psykiatrien. Supervisionsgrupper og lignende tilbud på uddannelsesstedet kan indgå som en del af den faglige vejledning. Det tilstræbes, at der i gennemsnit sammenlagt ydes en times supervision/faglig vejledning om ugen i gennem hele uddannelsesforløbet, hvor kompetenceudvikling planlægges og justeres.

4.5 Læringsmetoder

I målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelse i psykiatri findes en gennemgang af læringsmetoder og vurderingsstrategier tilknyttet de enkelte kompetencer. Nedenstående er centrale uddrag og uddybelser heraf samt forslag til øvrige læringsmetoder.

Klinisk arbejde

Ved klinisk arbejde som læringsmetode forstås enten mesterlære/sidemandsoplæring og klinisk arbejde under supervision. Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte.

Mesterlære foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde både i åbent- og lukket afsnit, psykiatrisk skadestue, distriktspsykiatri, ambulatorium, mv. Mesterlære medfører gensidige forpligtelser for "mester" og "lærling", og foregår over længere perioder i den sociale struktur, kultur mv. der er i et givet afsnit. Den enkelte "lærling" vil have flere "mestre" i gennem uddannelsesforløbet. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og indebærer mere end imitation af en mere erfaren kollegas adfærd. Klinisk arbejde under supervision bygger på kombinationen af supervision og udførelsen af det praktiske arbejde.

Fokuseret ophold

Formålet med et fokuseret klinisk ophold er at give muligheder for korterevarende ophold på afsnit, klinikker mv., der dækker arbejdsområder, som den uddannelsessøgende psykolog ellers ikke opnår erfaring med gennem ansættelse i introduktions- eller hoveduddannelse. Det vil afhænge af de enkelte afdelingers funktionsområder, hvilke fokuserede kliniske ophold, der vil være behov og mulighed for at tilbyde udenfor eget afsnit. Der vil maksimalt kunne anvendes 8 uger. på fokuserede ophold, hvoraf opholdet i B&U på 4 uger er obligatorisk.

Selvstudium

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvar for egen læring. Selvstudium er derfor også en metode til læring og indebærer, at den enkelte uddannelsessøgende – med eller uden hjælp fra andre – tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne. Registrering i porteføljen af læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med pc-programmer etc. forstærker læringsprocessen. Selvstudium indgår som læringsmetode for alle kompetencer.

Undervisning

En meget velegnet læringsmetode er også at undervise andre. Planlægning kan med fordel ske i samarbejde med hovedvejleder eller anden senior psykolog. Undervisning af andre kan omfatte psykologer og alle andre personalegrupper, patienter og pårørende. Undervisningsopgaver registreres i porteføljen.

Fremlæggelse ved undervisning og litteraturkonferencer

Der er på uddannelsesstedet mulighed for at deltage i og selv fremlægge litteratur og kliniske problemstillinger ved tværfaglige konferencer samt i øvrige undervisningsfora, der primært retter sig mod psykologer og læger. Fremlæggelse i det forum er et godt sted at drøfte videnskabelige problemer i en klinisk sammenhæng. Fremlæggelser registreres i porteføljen.

Administrative opgaver

Heri indgår udarbejdelse af patientinformationsmaterialer, instrukser, udvalgsarbejde m.v. Gennemførte opgaver registreres i porteføljen.

Forskningstræning

Målet med forskningstræningen er at træne rollen som akademiker og som professionel. Den uddannelsessøgende psykolog skal efter endt forskningstræning være i stand til at:

- anvende forskningsbaseret viden til udarbejdelsen af opgaver, kliniske vejledninger, instrukser, procedurevejledninger mv.
- redegøre for teori om forskningsmetode
- identificere forskningsrelevante områder, formulere hypoteser og udarbejde projektbeskrivelser
- kunne medvirke til at indføre ny viden i daglig praksis
- kunne erhverve, vedligeholde og anvende ny viden, herunder videnskabsteori.

4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer

I målbeskrivelsen er beskrevet en række forskellige vurderingsstrategier og evalueringsværktøjer, som uddybes i det følgende:

Struktureret kollegial bedømmelse

Herved forstås en struktureret bedømmelse af observeret adfærd, som den uddannelsessøgende psykolog udviser under udførelse af det daglige arbejde. Det er en forudsætning, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at klinisk vejleder og/eller kolleger kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver. Den uddannelsessøgende skal selv meddele hovedvejlederen, at der ønskes en bedømmelse af en given situation med henblik på attestation af opnået uddannelsesmål. Bedømmelseskemaer skal som hovedregel produceres ud fra afsnittets instruks på det pågældende område. Struktureret kollegialbedømmelse kan og bør også anvendes som element i læringsmetoderne, idet det giver mulighed for vejledende feedback. Metoden kan bruges til at evaluere praktiske færdigheder af meget forskellige slags. Reliabiliteten kan styrkes ved strukturering, dvs. at man i forvejen gennemtænker færdigheden og konstruerer et bedømmelseskema, og ved at øge antallet af observationstilfælde. Endvidere øges reliabiliteten ved at flere og uafhængige bedømmere deltager.

Audit på journalmaterialer

Ved audit forstås en struktureret bedømmelse af skriftligt materiale udarbejdet som led i den uddannelsessøgende psykologs daglige arbejde. Bedømmelsen sker ved klinisk vejleder/hovedvejleder. Den uddannelsessøgende indsamler kopi af det nødvendige antal journaler, epikriser m.v. til brug for audit. Det vil således være de journaler, epikriser m.v., som den uddannelsessøgende anser for de bedst egnede at præsentere til evaluering. De kriterier, der kan indgå i bedømmelsen, kan være anamnesens grundighed, fuldstændighed af den psykopatologiske undersøgelse, kvalitet af diagnostiske overvejelser, hvilke undersøgelser der bliver ordineret, mv. Til hvert område bør udarbejdes en simpel skala til bedømmelse, fx fuldt professionelt, tilfredsstillende, ikke tilfredsstillende, ikke udført, hvilket er med til at øge metodens reliabilitet.

Vejledersamtaler

Vejledersamtaler kan indgå i uddannelsesforløbet både som læringsmetode og vurderingsstrategi. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har ansvaret for, i samarbejde med hovedvejleder, at sikre den uddannelsessøgende psykologs tilegnelse af målbeskrivelsens kompetencer. Det sker bl.a. ved at gennemføre introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler. Samtalerne dokumenteres i den uddannelsessøgendes portefølje.

Hver blok gennem hele uddannelsen indledes med en *introduktionssamtale*. Formålet er at fastslå den uddannelsessøgende psykologs kompetenceniveau og udarbejde en individuel uddannelsesplan inden for rammerne af målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen tager hensyn til det hidtidige uddannelsesforløb og den uddannelsessøgendes særlige interesser. På baggrund af samtalen udarbejder den uddannelsessøgende psykolog i samarbejde med hovedvejleder/den uddannelsesansvarlige specialpsykolog en specifik uddannelsesplan for det kommende forløb. *Justeringssamtalen* gennemføres halvvejs i forløbet. Samtalen tager udgangspunkt i den tidligere

udarbejdede uddannelsesplan, tilbagemeldinger fra hovedvejleder og kliniske vejledere samt den uddannelsessøgendes logbog. På baggrund af samtalen kan uddannelsesplanen revideres.

Slutevalueringssamtalen gennemføres hen imod slutningen af opholdet. Der gøres status i forhold til uddannelsesplanen og målbeskrivelsen. Formålet er at afgøre, om den uddannelsessøgende psykolog har opnået en tilfredsstillende kompetenceudvikling i forhold til målbeskrivelsen.

Uddannelsesplanen samt reviderede versioner godkendes og underskrives af den uddannelsesansvarlige psykolog.

Der gennemføres introduktions- justerings- og evalueringssamtale hvert år svarende til hver blok i uddannelsesforløbet. Det kan være nødvendigt at afholde flere justeringssamtaler inden for en blok, hvis det konkret vurderes, at der er behov for en nøjere opfølgning på den uddannelsessøgendes kompetenceudvikling.

360-graders evaluering/kollegial vurdering

En 360-graders evaluering vil kunne indgå som vurderingsstrategi i relation til kompetencer inden for "samarbejder" "kommunikator" og "leder/administrator". Metoden egner sig til bedømmelse af den uddannelsessøgende psykologs adfærd i systemet, dvs. til bedømmelse af kompetencer, som evne til at arbejde i forskellige funktioner, samarbejde, kommunikere med systemet m.v. Fordelen er, at der samles struktureret information ind fra mange personer, som har forskellige funktioner i systemet. Det kan eksempelvis være patienter, pårørende, den uddannelsesansvarlige specialpsykolog, en speciallæge med kendskab til specialpsykologuddannelsen, en vejleder, en afdelingssygeplejerske, en sekretær etc., samt andre samarbejdspartnere af betydning for psykologens funktion i systemet, f.eks. en ergoterapeut, socialrådgivere og andre. Metoden består i, at den uddannelsessøgende psykolog bedømmes af flere personer ud fra en vurderingsskala. Bedømmerne skal have mulighed for direkte observation, hvilket giver en betydelig mere sikker bedømmelse end f.eks. en udtalelse fra en eller to vejledere. Der er således mulighed for en meget alsidig bedømmelse. Videnskabelige studier har vist, at metoden har god reliabilitet, hvis antallet af bedømmere er 10 eller flere. Evalueringer fra de forskellige bedømmere bliver samlet ind, middelværdier kalkuleret og helhedsbilledet bliver vurderet af den eller dem, der skal evaluere. Bedømmelsen danner baggrund for vejledersamtaler, hvor den uddannelsessøgendes stærke og svage sider drøftes.

Godkendte kurser

Tilfredsstillende gennemførelse af kurser attesteres af kursusleder. Kursusbeviser indgår i porteføljen.

Godkendte kurser

Tilfredsstillende gennemførelse af kurser attesteres af kursusleder. Kursusbeviser indgår i porteføljen.

5. Ordbog, nyttige adresse og links

Ansættelsesområde: Region Hovedstadens Psykiatri udgør ét ansættelsesområde. Et uddannelsesforløb indeholder et eller flere tjenestesteder.

Blok: Uddannelsesforløbene består af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok omfatter ophold på/tilknytning til enheder/afsnit/afdelinger inden for uddannelsesområdet på det pågældende uddannelsessted.

BUC: Børne- og Ungdomspsykiatrisk center

Individuel uddannelsesplan: Uddannelsesprogrammet suppleres af de individuelle uddannelsesplaner. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog/hovedvejleder og den uddannelsessøgende psykolog udarbejder inden for rammerne fastsat i uddannelsesprogrammet en individuel uddannelsesplan. Uddannelsesplanen skal ikke gentage informationer, der fremgår af dette uddannelsesprogram. Er der afvigelser fra uddannelsesprogrammet, eller gør særlige forhold sig gældende, skal det fremgå af uddannelsesplanen. Uddannelsesplanen revideres løbende i takt med kompetenceudvikling og under hensyntagen til den enkelte psykologs kompetenceniveau.

Uddannelsesplanen skal indeholde datoer for vurdering af den uddannelsessøgende psykologs kompetencer på det enkelte uddannelsessted.

Logbog: Logbogen indeholder samtlige mål fra målbeskrivelsen og har plads til at opnåede mål kan attesteres af uddannelsesansvarlig specialpsykolog eller af en person, som den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har delegeret ansvaret til. Logbogen er et juridisk dokument og en forudsætning for godkendelse af specialpsykologuddannelsen.

Portefølje: Formålet med en portefølje er, at alle opnåede kompetencer registreres, og at man har et redskab til at evaluere selvstyret og reflekterende læring. Den indeholder logbog, bevis for gennemgåede og godkendte kurser, tjeklister og registrering af aktiviteter (læst litteratur, møder kongresser m.m.) samt evalueringsskemaer.

Uddannelsesprogram: Uddannelsesprogrammer udarbejdes for hvert uddannelsesforløb i samarbejde mellem de afdelinger, der indgår i forløbet. Programmerne skal beskrive, hvilke kompetencer der skal opnås (med udgangspunkt i målbeskrivelsen) og beskrive, hvordan kompetencerne tænkes opnået, og hvordan man vil evaluere, at de er opnået, og under hvilke rammer erhvervelsen af kompetencer skal foregå.